

ספר
דף על הדף
על מסכת שקלים

פרק ראשון

דף ב' ע"א

במשנה: באחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים.

בספר מעשה רוקח להרה"ק ר"א רוקח זצ"ל מבאר הקשר בין שקלים לכלאים, דהנה ידוע מאמר חז"ל (מגילה יג:): 'צפה הקב"ה שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל, לפיכך הקדים שקליהן לשקליו'. הרי שמצות שקלים באה כדי להגן על ישראל מן המן. וידוע מש"כ (תקוני זוהר חדש ק, ב) דהמן ועשרה בניו המה נגד י"א כתרין תתאין בקליפה. ודבר זה מרמז התנא כאן, באחד באדר משמיעין על השקלים. אך שלא יקשה למה מקדימין כל כך, היה די איזה ימים קודם ר"ח ניסן להכריז עליהן? לזה מיישב "ועל הכלאים" היינו לעקור הכלאים. וכשתחשוב תיבת כלאים תמצא מנין המן וי"א יתירים היינו המן וי' בניו שהמה נגד י"ג כתרין תתאין, ולכך הקדימו, להכריז על מצות שקלים לעקור המן ועשר בניו שהמה הכלאים ע"כ.

★★

החידושי הרי"ם זצ"ל פירש ד"השקלים" רומז לנדיבות, והנדיבות צריכה שלא יהא בה תערוכת רע, וזה ו"על הכלאים". וכיוצא בזה ביאר הבית אברהם מסלונים ז"ל דבאותה שעה משמיעין על השקלים, להתרים את העם להודיל מכספם למלאכת בית ד' לצדקה ולתמוך במוסדות התורה, באותה שעה משמיעין על הכלאים, שיהיה כסף כשר, שהרוויחו ביושר ועל פי דין, לא שמעורב בו כלאים, גזילות וגניבות, שקר וחמס.

ובשפת אמת (שקלים תרל"ד) כתב שע"י השקלים ונדיבות יוצא האדם מכל המיצרים, וזה על הכלאים כמו שכתב בזוה"ק פי' כמו בית הכלא, שע"י הנדבה נעשה בן חורין.

★★

כ"ק האדמו"ר ר' מאיר יחיאל מאוסטרובצה זצ"ל ביאר בזה עפ"י דברי השל"ה הק' שמבאר מדוע ציוותה התורה על "מחצית" השקל ולא ציוותה שקל שלם, בכדי שכל יהודי יבין וירגיש עצמו בלתי שלם כי אם בצוותא עם זולתו, והוא לבדו הוא רק מחצית, שלם הוא רק באחדות עם חברו. וכיון